

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
в.о. завідувача кафедри
Уханова І.О.
“ ___ ” _____ 2022р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

НА ТЕМУ: «УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО
ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ЕНЕРГЕТИКИ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ
(НАПРИКЛАДІ «КОРПОРАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ТА КОМЕРЦІЙНИХ
ПІДПРИЄМСТВ «СОЮЗ»)

Виконавець:

студент ФМЕ

Магдич Юлія Олегівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Уханова Інна Олегівна _____

/підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У XXI столітті проблема енергетичної безпеки набуває особливої актуальності, що з одного боку, обумовлено виснаженням розвіданих запасів природних енергоносіїв, з другого, постійним збільшенням споживання палива та різних видів енергії.

За останні десятиліття люди використовували більше вуглеводневих ресурсів, ніж будь-коли раніше. Інші активні джерела енергії не можуть повністю замінити вуглецеве викопне паливо та забезпечити стає виробництво енергії. Сьогодні надійне енергопостачання є одним із найважливіших факторів сталого економічного зростання. Від якості та безперебійного функціонування збройних сил залежать масштаби застосування громадянами сили та загальна національна безпека нації.

У контексті реформування ринку електроенергії особливої уваги заслуговують досягнення, спрямовані на регулювання енергетичного ринку ЄС на основі Третього енергетичного економічного пакету ЄС. Аналіз результатів заміни енергетичного ринку згідно з Третім енергетичним пакетом ЄС, а також оцінка поширення нових технологій в енергетиці та розвитку ВДЕ, чітке визначення ключових сучасних матеріалів і процесів. І відносини влади на найближчі 10-20 років. По-перше, ось такі загальні характеристики та процеси:

- подальше скорочення приватного споживання енергії та підвищення енергоефективності;
- розвиток ВДЕ та повільний ріст викопного палива;
- виробництво та перетворення, передача, розподіл, зберігання та транспортування енергії;
- розподіл енергоресурсів, автономні процеси генерації енергії та диверсифікація джерел енергії та розвиток альтернативних енергетичних можливостей виробників енергії у сфері виробництва та генерації енергії, розвиток ВДЕ,

- усунення монополій і створення конкурентного енергетичного ринку, в тому числі ринку електроенергії.

Комплексний підхід до аналізу міжнародної інвестиційної діяльності в умовах інтеграції з ЄС досліджено у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених: М. Rajavuori, К. Nuhta, Л. І. Кицкай, А.С Завербний, В. З. Черняк, Н. В. Бугас, Г. В. Костюк, Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та інші.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі електроенергетики корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» та вироблення заходів його удосконалення.

Відповідно до поставленої мети в дослідженні ставилися та вирішувалися наступні завдання:

- узагальнити сутність та чинники міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики;
- узагальнити законодавчі умови міжнародного інвестиційного співробітництва в енергетичній галузі;
- дослідити методи аналізу міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики;
- надати організаційно-економічну характеристику корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» як суб'єкту міжнародного інвестиційного співробітництва;
- провести аналіз стану та динаміки розвитку міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ»;
- провести аналіз чинників впливу на міжнародне інвестиційне співробітництво в галузі електроенергетики корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ»;

• запропонувати шляхи удосконалення міжнародного інвестиційного співробітництва корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» в галузі енергетики в умовах інтеграції з ЄС.

Об'єктом дослідження є міжнародне інвестиційне співробітництво корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» в умовах інтеграції з ЄС.

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи та практичні рішення удосконалення міжнародного інвестиційного співробітництва корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» в умовах інтеграції з ЄС.

Методами дослідження в роботі є аналіз (дослідження діяльності корпорації), синтез (дослідження чинників впливу на операційну діяльність підприємств енергетичної галузі, законодавчих умов міжнародного інвестиційного співробітництва, пошук шляхів вдосконалення інвестиційного співробітництва), дедукція (на основі впливу інтеграції на країну взагалі зроблені висновки про вплив на підприємство енергетичної галузі), порівняння (місце корпорації на енергетичному ринку) та інші. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи проаналізовано монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Міністерства економіки та Міністерства енергетики, чинне законодавство України стосовно інвестиційної діяльності та регулювання енергетичного сектору держави, внутрішня звітність корпорації «СОЮЗ»

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано статтю: Магдич Ю.О. «Проблеми формування енергетичної безпеки України в умовах Угоди про асоціацію з ЄС» // Міжнародна науково-практична конференція факультету міжнародної економіки «Минуле, Сучасне, Майбутнє», 2022 р. м. Одеса, Україна, обсягом 0,2 авт. арк.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60). Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок. Основний зміст роботи становить 77 сторінки комп'ютерного тексту. Кваліфікаційна робота містить 13 таблиць, 10 рисунків. Бібліографічний список нараховує 60 літературних джерел, що викладені на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ЕНЕРГЕТИКИ»** проводиться дослідження теоретико-методичних основ міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики, критичний огляд наукових підходів до визначення означеної категорії. Розглянуто законодавчі умови міжнародного інвестиційного співробітництва та методи аналізу міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики.

У другому розділі **«АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ НА ПРИКЛАДІ КОРПОРАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ТА КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ «СОЮЗ»** проаналізовано операційну, фінансово-економічну та міжнародну інвестиційну діяльність корпорації «СОЮЗ» за допомогою інвестиційного, фінансового та стратегічного аналізу. Визначені чинники впливу на макро- і мікросередовище підприємства, що здійснює міжнародне інвестиційне співробітництво в енергетичному секторі.

У третьому розділі **«ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА КОРПОРАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ТА КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ «СОЮЗ» В ГАЛУЗІ ЕНЕРГЕТИКИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС»**

розглянуто перспективи модернізації техніко-економічних показників як створення підґрунтя для удосконалення міжнародного інвестиційного співробітництва з ЄС, обґрунтовується економічний ефект від підключення до європейської енергосистеми, розглядається використання можливостей інтеграції енергетичної системи України до енергосистеми ЄС для удосконалення міжнародного інвестиційного співробітництва корпорації «Союз»

ВИСНОВКИ

Міжнародне інвестиційне співробітництво - вид міжнародних економічних відносин, мета якого - раціональний розподіл ресурсів, досягнення державами більш високих результатів в економіці за рахунок використання переваг участі у міжнародному поділі праці, оновленні структури суспільного виробництва. До факторів, що впливають на міжнародне інвестиційне співробітництво належать: політичний, новизна продукту, географічне розташування та природні умови країни, витрати на виробництво, логістика, темп інфляції, величина ринку і перспектива зростання, стабільність податкового режиму, потенціал країни, правові фактори .

Інноваційна діяльність у сфері енергетики зарубіжних країн супроводжується залученням капітальних інвестицій, розмір яких визначається змістом та масштабами енергетичних проєктів. Капітальні інвестиції є одним з основних видів інвестицій, які вкладаються як у самостійні енергозберігаючі інвестиційні проєкти, так і в проєкти, що є невід'ємною частиною об'єктів загального капітального будівництва.

Значну роль у механізмі функціонування міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики відіграють міжнародні організації. Вони можуть виступати у ролі розробників проєктів міжнародних угод, стандартів, правил поведінки, залучаючи до цього кваліфікованих представників урядів, незалежних експертів, представників різноманітних груп інтересів, впливаючи таким чином на спрямування міжнародно-правової регуляції.

Міжнародне інвестиційне право включає два види правового регулювання – внутрішнє право та міжнародне право. Таким чином, інвестиційне право виступає як сукупність правових норм і принципів, що регулюють відносини між діяльністю учасників інвестиційної діяльності.

Перетворення енергетичної системи країни та виконання програми ENTSO-E означає подвоєння запланованих інвестицій у виробництво електроенергії з відновлюваних джерел на наступні три десятиліття.

Завдяки перетворенню, кількість робочих місць у світовому енергетичному секторі підвищиться на 14%. Створення нових робочих місць перевищує втрату робочих місць навіть з урахуванням зниження кількості робочих місць, пов'язаних з копалинами видами палива. Кількість робочих місць, пов'язаних з відновлюваними джерелами енергії, до 2050 року у світі зросте приблизно на 64% у всіх технологічних галузях.

Саме через економічну привабливість інвестицій держава повинна регулювати енергетичний сектор країни. Методами управління енергетичним сектором країни є способи впливу держави на енергетику, інфраструктуру енергетичного ринку щоб створити умови для їх ефективного функціонування відповідно до напрямів енергетичної політики.

Отже можна зазначити, що енергетичний сектор є доволі привабливою галуззю на світовому ринку. Більше того, варто зазначити, що від нього залежить економічна та національна безпека країни. Тому пропонуємо розглянути механізм міжнародного інвестиційного співробітництва України на прикладі корпорації «Союз». А саме розглянувши сферу діяльності корпорації, проекти в яких вона брала участь та проаналізувати фінансові показники підприємства.

Корпорація «Союз» є одним з лідерів в Україні по розробці проектів будівництва та монтажу міні-ТЕЦ, розрахованих на спалювання біопалива. За останні 10 років Корпорація «Союз» ввела в експлуатацію понад 50 значних енергетичних об'єктів в Україні, Молдові, Казахстані. Корпорація «Союз» співпрацює зі Світовим та Європейським банком реконструкції та розвитку.

В рамках загальнонаціональної Енергетичної стратегії України до 2035 року, Корпорація «Союз» приймає активну участь у проєктах не тільки в Україні, а й в Європі.

Компанія працює за світовими стандартами якості, інвестуючи значні кошти в розвиток виробництва зміцнення матеріально-технічної бази. Компанія є довгостроковим партнером міжнародних груп і великих заводів Європи і України.

Проаналізувавши ділову активність підприємства протягом 2018-2021 рр. можна зазначити, що показники мають тенденцію до збільшення.

Рівень коефіцієнта загальної ліквідності протягом 2018-2021 рр. показує достатність у підприємства оборотних коштів для покриття своїх поточних зобов'язань, хоча і не відповідає рекомендованому значенню, проте варто зауважити, що показник проявляє тенденцію збільшення оборотних коштів.

Рівень покриття короткострокових зобов'язань власним оборотним капіталом протягом 2018-2021 рр. є доволі високим та відповідає рекомендованому значенню, це означає, що компанія мало залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Проаналізувавши динаміку фінансової стійкості корпорації за 2018-2021 рр. можна сказати, що у підприємства існує залежність від зовнішнього фінансування, однак, плече фінансового важелю має тенденцію до зниження, що означає зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування його активів. Коефіцієнт автономії протягом чотирьох років наближається до рекомендованого значення та має тенденцію до зростання, що свідчить про збільшення фінансової незалежності корпорації. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, що протягом аналізованого періоду у підприємства є можливість вільно маневрувати власними обіговими коштами. Також варто зазначити, що у організації немає проблем із рівнем покриття боргів, оскільки коефіцієнт покриття боргів протягом всього аналізованого періоду перебільшує рекомендоване значення. Коефіцієнт забезпеченості

оборотних активів власними коштами протягом 2020-2021 рр. свідчить про абсолютну можливість перетворення активів у ліквідні засоби.

Проте на ці показники безпосередньо впливає кількість проектів, що виконується протягом року, а також карантинні обмеження щодо операційної діяльності у зв'язку з пандемією, тому протягом 2021 року фінансова стійкість підприємства за певними показниками зменшилась.

На основі аналізу рентабельності інвестицій можемо зазначити, що протягом 2018-2019рр. коефіцієнт рентабельності не відповідав рекомендованому значенню 22% для галузі., що можна пов'язати із зменшенням операційної діяльності, пандемію та карантинні обмеження. Протягом 2020 -2021 рр. показник відповідає нормі та перевищує її, що означає привабливість підприємства для інвесторів.

Загалом підприємство можна назвати привабливим та надійним для подальшого інвестиційного співробітництва на міжнародних ринках, оскільки показники ділової активності, фінансового стану та економічної стійкості у своїй більшості відповідають рекомендованим значенням та мають тенденцію до зростання попри нестабільну економічну ситуацію та карантинні обмеження операційної діяльності корпорації.

На онові SWOT аналізу можна зробити висновок, що внутрішні конкурентні переваги і сприятливі чинники зовнішнього середовища формують доволі високий рівень конкурентоспроможності та надійності підприємства в галузі енергетики, проте варто зазначити, що компанія піддається загрозам зовнішнього середовища.

За результатами PESTLE-аналізу найбільш впливовими на галузь енергетики є економічні, технологічні та правові фактори. Однак найбільша ймовірність змін прогнозується у слідкуючих групах факторів: політичні, економічні та технологічні фактори, що пов'язується із динамікою розвитку галузі та економіко-політичними змінами у державі.

Синхронізація української енергосистеми з європейською системою та повноцінне входження України на ринок електроенергії ЄС дає можливість

вільної транскордонної торгівлі, збільшення рівня конкуренції, підвищення надійності роботи енергосистем за рахунок збільшення зв'язків між ними, можливість для більшої інтеграції відновлювальних джерел енергії, зростання долі яких є загально світовим трендом, в енергосистеми країн-членів об'єднання.

Стверджувалося, що інтеграція дозволить Україні збільшити виторг від експорту електроенергії до \$1,5 млрд на рік, відкриє доступ європейських енергокомпаній на український ринок, а ціни для споживачів будуть збалансовані конкуренцією

Для корпорації «Союз», як підприємства енергетичної галузі в наслідок інтеграції з європейською енергосистемою відбудеться ліквідації торгових бар'єрів між країнами, що у свою чергу спростить вихід на ринки нових країн. Наявність порівняльних переваг між підприємствами енергетичної галузі допоможе підвищити конкурентоспроможність. Через подібність структури виробництва електроенергії відбудеться спрощення руху технологій, що в свою чергу приведе до покращення технологічної складової виробництва, компліментарності торгівлі та розширення ринків збуту проектних та інженерно-конструкторських послуг.

АНОТАЦІЯ

Магдич Ю.О., «Удосконалення міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики в умовах інтеграції з Європейським Союзом (на прикладі «Корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ»)),

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародне інвестиційне співробітництво корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» в умовах інтеграції з ЄС.

У роботі розглядаються методико-теоретичні основи міжнародного інвестиційного співробітництва, визначаються законодавчі умови та методи аналізу та оцінки міжнародного інвестиційного співробітництва в галузі енергетики, а також вигоди країни та підприємств від приєднання до енергетичної системи Європейського Союзу.

Проаналізовано операційну, фінансово-економічну та міжнародну інвестиційну діяльність корпорації «СОЮЗ» через інвестиційний, фінансовий та стратегічний аналіз. Визначені чинники впливу на макро- і мікросередовище підприємства, що здійснює міжнародне інвестиційне співробітництво в енергетичному секторі.

Визначено вигоди від підключення до європейської енергосистеми для країни, досліджено перспективи підвищення міжнародної інвестиційної активності корпорації виробничих та комерційних підприємств «СОЮЗ» в умовах інтеграції з ЄС.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, фактори впливу на іноземне інвестування, економічна безпека, енергетична безпека, інтеграція енергетичної системи, ENTSO-E, корпорація «СОЮЗ».

ANNOTATION

Mahdych Y.O., "Improving international investment cooperation in the field of energy in the context of integration with the European Union (on the example of the Corporation of Industrial and Commercial Enterprises" SOYUZ ")",

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" in the educational program "International Economics". - Odessa National University of Economics. - Odessa, 2022

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the international investment cooperation of the corporation of industrial and commercial enterprises " SOYUZ " in the context of integration with the EU.

The methodological and theoretical bases of international investment cooperation are considered, the legal conditions and methods of analysis and evaluation of international investment cooperation in the energy sector are determined, as well as the benefits of the country and enterprises from joining the European Union energy system.

The operational, financial, economic and international investment activities of the SOYUZ Corporation are analyzed through investment, financial and strategic analysis. Factors influencing the macro- and micro-environment of an enterprise engaged in international investment cooperation in the energy sector have been identified.

The benefits of connecting to the European energy system for the country are determined, the prospects of increasing the international investment activity of the corporation of industrial and commercial enterprises " SOYUZ " in terms of integration with the EU are studied.

Key words: international investment activity, factors influencing foreign investment, economic security, energy security, energy system integration, ENTSO-E, "SOYUZ" Corporation.